

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ЗВ'ЯЗКУ ім. О.С. ПОПОВА

Навчально-науковий інститут Економіки та менеджменту

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПІДГОТОВКУ ТА ЗАХИСТ
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ В ОНАЗ ім. О. С. ПОПОВА
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ**

**ступеня вищої освіти:
спеціаліст та магістр**

**за спеціальностями
ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ
0305 «ЕКОНОМІКА І ПІДПРИЄМНИЦТВО»,
0306 «МЕНЕДЖМЕНТ І АДМІНІСТРУВАННЯ»**

Положення про підготовку та захист кваліфікаційних робіт в ОНАЗ ім. О.С. Попова [для здобуття ступеня вищої освіти: спеціаліст та магістр спеціальностей галузей знань 0305 «Економіка і підприємництво», 0306 «Менеджмент і адміністрування»] / [Захарченко Л.А., Орлов В.М., Станкевич І.В.]. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2015. – 51 с.

Рецензенти:

Кібік О.М., д.е.н., проф., зав. каф. національної економіки Національного університету «Одеська юридична академія»;

Бондаренко О.В., д.т.н., проф., зав. каф. волоконно-оптичних ліній зв'язку Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова.

Наведено єдині вимоги до написання, оформлення та захисту кваліфікаційних робіт для здобуття ступеня вищої освіти: спеціаліст та магістр спеціальностей галузей знань 0305 «Економіка і підприємництво» та 0306 «Менеджмент і адміністрування», які є варіативною частиною засобів діагностики якості здобутих знань, набутих умінь і навичок студентів ННІ «Економіки та менеджменту» ОНАЗ ім. О.С. Попова.

У додатках наведено приклади оформлення структурних елементів кваліфікаційних робіт (супроводжувальні бланки, зразки титульних сторінок дипломних робіт, вимоги щодо оформлення списку використаних джерел тощо).

Рекомендовано студентам економічних спеціальностей галузей знань 0305 «Економіка і підприємництво» та 0306 «Менеджмент і адміністрування».

Затверджено Методичною радою
ОНАЗ ім. О.С. Попова
і рекомендовано до друку.
Протокол № 3 від 24.03.2015 р.

Розглянуто та рекомендовано до друку
на засіданні Вченої ради ННІ
Економіки та менеджменту
ОНАЗ ім. О.С. Попова.
Протокол № 6 від 24.02.2015 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
1.1. Кваліфікаційна робота спеціаліста	5
1.2. Кваліфікаційна робота магістра	6
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	9
2.1. Кваліфікаційна робота спеціаліста	9
2.2. Кваліфікаційна робота магістра	12
2.3. Етапи підготовки та виконання кваліфікаційних робіт	15
РОЗДІЛ 3 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	17
3.1. Оформлення основного тексту роботи та використаних джерел ...	17
3.2. Оформлення допоміжних матеріалів	20
3.3. Поради щодо професійного оформлення тексту кваліфікаційної роботи	23
РОЗДІЛ 4 ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	25
4.1. Підготовка кваліфікаційної роботи до захисту	25
4.2. Захист кваліфікаційної роботи	27
4.3. Оцінювання рівня якості підготовки здобувачів вищої освіти за результатами виконання і захисту кваліфікаційної роботи	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34
ДОДАТКИ	35
Додаток А Зразок бланка титульного листа кваліфікаційної роботи	
Додаток Б. Зразок бланка завдання на кваліфікаційну роботу студенту	
Додаток В. Зразок бланка довідки кафедри про виконану роботу студента	
Додаток Г. Зразок оформлення реферату кваліфікаційної роботи спеціаліста	
Додаток Д. Зразок оформлення реферату кваліфікаційної роботи магістра	
Додаток Ж. Зразок оформлення списку використаних джерел бібліографічного опису, який наводиться в кваліфікаційній роботі	

ВСТУП

Державна атестація здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей ННІ «Економіки та менеджменту» ОНАЗ ім. О.С. Попова здійснюється за допомогою засобів контролю ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки з дотриманням принципів формування і реалізації системи засобів державної діагностики якості знань, а також оцінки якості засвоєння освітньо-професійної програми, рівня професійних знань, умінь та навичок, ступеня сформованості системи професійних компетенцій «бакалаврів», «спеціалістів», «магістрів», передбачених галузевими стандартами вищої освіти України зі спеціальностей галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» та 0306 «Менеджмент і адміністрування».

На бакалаврському рівні атестація передбачає складання комплексного кваліфікаційного державного екзамену.

На рівні «спеціаліста» та «магістра» атестація передбачає використання методу комплексної діагностики як захист випускної кваліфікаційної роботи – дипломної роботи.

Після захисту випускних робіт здобувачі вищої освіти отримують відповідні кваліфікації.

Дане Положення, як варіативна частина засобів діагностики, розроблене на підставі Закону України від 1 липня 2014 р. №1556-VII «Про вищу освіту», інструкцій Міністерства освіти і науки України, галузевих стандартів вищої освіти України щодо підготовки спеціалістів та магістрів спеціальностей галузей знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» та 0305 «Економіка і підприємництво» (освітньо-професійних програм, освітньо-кваліфікаційних характеристик, засобів діагностики), «Положення про організацію освітнього процесу в ОНАЗ ім. О.С. Попова».

Метою даного Положення є надання здобувачам вищої освіти допомоги з організації раціональної роботи (збиранні інформації, визначенні структури і змісту розділів випускної роботи, друкуванні) та захисту її в екзаменаційній комісії ОНАЗ ім. О.С. Попова (ЕК).

Використання запропонованих рекомендацій в ході підготовки випускної кваліфікаційної роботи суттєво спростить її розробку та надасть студентам значну допомогу в їхній самостійній роботі над комплексним розв'язанням економічних завдань в галузі зв'язку та (в деяких випадках) в інших галузях економіки України.

Рекомендації призначені для студентів та викладачів, які здійснюють керівництво випускною кваліфікаційною роботою, рецензентів та консультантів.

РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Кваліфікаційна робота спеціаліста¹

1.1.1. Спеціаліст – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі освітнього ступеня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) відповідного рівня професійної діяльності, передбачених для первинних посад у певному виді діяльності.

Підсумковою кваліфікаційною роботою спеціаліста є дипломна робота, яка дає змогу виявити рівень засвоєння студентом теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за спеціальностями 7.03050401 «Економіка підприємства» галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» та спеціальностями 7.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)», 7.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» на первинних посадах відповідно до узагальненого об'єкта діяльності.

Дипломна робота повинна містити результати теоретичних і прикладних досліджень.

1.1.2. Мета дипломної роботи – розв'язання конкретного теоретичного або практичного завдання відповідно до узагальненого об'єкта діяльності на основі застосування комплексу теоретичних знань і практичних навичок, здобутих у процесі всього періоду навчання.

1.1.3. Виклад змісту кожного питання дипломної роботи має бути цілісним, логічним, доказовим, пояснювальним і науково аргументованим. Дипломна робота повинна відповідати таким вимогам:

- містити системний теоретичний аналіз предмета дослідження;
- результати особисто проведених комплексних досліджень та аналіз прикладних завдань відповідно до узагальненого об'єкта діяльності;
- вносити й обгрунтовувати реальні пропозиції щодо удосконалення різних аспектів професійної діяльності відповідно до предмета дослідження;
- бути належно оформленою і мати всі необхідні супровідні документи.

1.1.4. Дипломна робота виконується на матеріалах об'єктів – підприємств будь-якої форми власності та їх об'єднань, установ і організацій.

1.1.5. Тема дипломної роботи повинна відображати проблематику функціональних напрямів економічної та управлінської діяльності і конструюватися на основі виробничих функцій та типових завдань діяльності, що формують складові професійної компетентності спеціаліста відповідної спеціальності.

---

¹ Відповідно до Закону України від 01.07.2014 № 1556-VII «Про вищу освіту», останній прийом на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста проводиться у 2016 році.

1.1.6. Керівником дипломної роботи спеціаліста призначається викладач, який має відповідну вищу освіту за фахом та / або науковий ступінь кандидата (доктора) наук (вчене звання доцента / професора).

1.1.7. За структурою дипломна робота містить вступ, основну частину (кожний розділ якої складається не менш ніж з двох підрозділів), висновки, список використаних джерел, додатки (за необхідності).

1.1.8. Зміст дипломної роботи визначається її темою.

1.1.9. Дипломна робота як метод оцінювання рівня якості підготовки має продемонструвати, що спеціаліст володіє системою спеціальних знань, які здобуті у процесі навчання та практичної підготовки на рівні новітніх досягнень науки у предметній області діяльності, що є запорукою його професійного мислення та творчої діяльності, та вміє:

- розв'язувати складні професійні завдання за темою роботи, що потребує постійного оновлення знань і практичного досвіду, часто в умовах невизначеності, неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог;
- працювати з інформаційними джерелами (законодавчою і нормативною базою, науковою спеціальною літературою, у т.ч. іноземною, матеріалами глобальних інформаційних мереж, даними статистичної і фінансової звітності);
- логічно та аргументовано викладати матеріал;
- використовувати наукові методи для аналізу завдань та обґрунтування рішень з предмета професійної діяльності;
- опановувати сучасні методи наукового дослідження (в т.ч. проведення експерименту чи анкетування);
- використовувати набуті навички для розроблення пропозицій і рекомендацій з предмета дослідження;
- робити висновки.

1.1.10. Дипломна робота спеціаліста має бути написана державною мовою (за виключенням робіт студентів-іноземців та таких, що не були атестовані з української мови), науковим стилем, логічно й аргументовано.

1.1.11. Захист дипломної роботи відбувається прилюдно на відкритому засіданні екзаменаційної комісії ОНАЗ ім. О.С. Попова.

1.2. Кваліфікаційна робота магістра

1.2.1. Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90-120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми - 120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків.

Особа має право здобувати ступінь магістра за умови наявності в неї ступеня бакалавра.

Підсумковою кваліфікаційною роботою магістра є дипломна робота, яка дає змогу виявити рівень засвоєння студентом теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за спеціальністю 8.03050401 «Економіка підприємства» галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» та спеціальностями 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)», 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» на первинних посадах відповідно до узагальненого об'єкта діяльності.

Дипломна робота магістра повинна містити результати власних теоретичних і прикладних досліджень.

1.2.2. Мета дипломної роботи магістра – розв'язання наукового або прикладного завдання відповідно до узагальненого об'єкта діяльності на основі застосування системи теоретичних знань і практичних навичок для розв'язання конкретного завдання щодо удосконалення економіки та управління на підприємствах і в організаціях, ініціювання до впровадження новачій у діяльність підприємств і організацій відповідно до узагальненого об'єкта діяльності магістра зі спеціальностей галузей знань 0305 «Економіка і підприємництво» та 0306 «Менеджмент і адміністрування».

1.2.3. Виклад змісту кожного питання дипломної роботи магістра має бути цілісним, логічним, доказовим і пояснювальним та науково аргументованим. Дипломна робота магістра повинна відповідати таким вимогам і містити:

- системний аналіз теми відповідно до предмета наукового дослідження;
- реальні обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення управлінської діяльності на досліджуваному об'єкті, актуальні для впровадження у практику суб'єктів господарювання;
- елементи наукової новизни з предмета дослідження;
- бути належно оформленою і мати всі необхідні супровідні документи.

1.2.4. Дипломна робота магістра виконується на матеріалах об'єктів - підприємств будь-якої форми власності та їх об'єднань, установ і організацій, які, як правило, є юридичними особами і мають самостійну звітність.

1.2.5. Тема дипломної роботи магістра має відображати проблематику функціональних напрямів економічної та управлінської діяльності і конструюватися на основі виробничих функцій та типових завдань діяльності, що формують складові професійної компетентності магістра. Рекомендовано передбачити теми, які у майбутньому можуть трансформуватися у теми кандидатських дисертацій.

1.2.6. Керівником дипломної роботи магістра призначається викладач, який має науковий ступінь доктора або кандидата наук, вчене звання професора або доцента.

1.2.7. За структурою дипломна робота магістра містить вступ, основну частину (кожний розділ якої складається не менш ніж з двох підрозділів), висновки, список використаних джерел, додатки.

1.2.8. Дипломна робота магістра виконується за тематикою завдань професійної діяльності, містить елементи наукової новизни та практичної значущості.

1.2.9. Дипломна робота магістра, як метод оцінювання рівня якості підготовки фахівця, має продемонструвати, що магістр володіє системою спеціальних знань, які здобуті у процесі навчання та практичної підготовки на рівні новітніх досягнень науки у предметній області діяльності, що є запорукою його наукового мислення та творчої професійної, науково-дослідницької та педагогічної діяльності, та вміє:

- працювати з інформаційними джерелами (законодавчими і нормативними документами, науковою спеціальною літературою, у тому числі виданою іноземними мовами, матеріалами Інтернету, даними статистичної та фінансової звітності);

- викладати матеріал логічно та аргументовано;

- використовувати новітні дидактичні технології і методи;

- використовувати статистичні та математичні методи для аналізу проблем та обґрунтування управлінських рішень;

- опановувати сучасні наукові методи для проведення теоретичних і емпіричних досліджень;

- використовувати набуті навички для розроблення пропозицій і обґрунтування рекомендацій з предмета дослідження;

- генерувати та обґрунтовувати гіпотези, ідеї, пропозиції у предметній сфері наукових досліджень;

- робити висновки щодо результатів проведених досліджень.

1.2.10. Дипломна робота магістра має бути написана державною мовою (за виключенням робіт студентів-іноземців та таких, що не були атестовані з української мови), науковим стилем, логічно й аргументовано.

1.2.11. Захист дипломної роботи магістра відбувається прилюдно на відкритому засіданні екзаменаційної комісії.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО НАПИСАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

2.1. Кваліфікаційна робота спеціаліста

Вибір теми дипломної роботи. Тема дипломної роботи має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити. Критерієм вибору теми дослідження є її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики у галузі менеджменту.

Теми дипломних робіт формуються відповідно до напрямів науково-дослідної тематики випускової кафедри, сучасних досягнень науки у предметній області сфери професійної діяльності.

У назві теми зазначається об'єкт (підприємство / організація / державна установа), за матеріалами якого виконувалася робота. Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення.

Закріплення теми дипломної роботи і призначення наукового керівника та консультантів (у разі потреби) затверджується наказом ректора ОНАЗ ім. О.С. Попова.

Структура дипломної роботи. Дипломна робота повинна мати:

- титульну сторінку;
- завдання на дипломну роботу;
- довідку кафедри про виконану дипломну роботу;
- перелік умовних позначень (у разі потреби);
- два чисті аркуші для відгуку керівника та рецензента;
- реферат;
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Титул є першою сторінкою дипломної роботи й оформлюється відповідно до вимог МОН України та стандарту ОНАЗ ім. О.С. Попова.

Завдання на дипломну роботу містить мету, об'єкт і предмет дослідження, розгорнутий зміст (план) роботи та календарний графік виконання роботи. Завдання затверджується керівником дипломної роботи та завідувачем випускової кафедри.

Довідка кафедри про виконану дипломну роботу містить назву кафедри на якій виконується дипломна робота, прізвище, ім'я, по батькові студента, номер групи, тему дипломної роботи, висновок нормоконтролера про відповідність роботи вимогам «Методичних рекомендацій до виконання випускних дипломних робіт студентами економічних спеціальностей», стислий висновок кафедри про попередню експертизу (захист) дипломної роботи студента та підписується обов'язково членами комісії – викладачами кафедри, на якій студент виконував дипломну роботу. Зразок бланку довідки наведено у Додатку В.

У роботі подається **перелік умовних скорочень**, якщо в ній вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо.

Реферат дипломної роботи надається для швидкого ознайомлення з роботою. Він має бути стислим і містити загальну характеристику дипломної роботи спеціаліста (інформацію щодо структури, кількості додатків, рисунків, таблиць, використаних джерел; обсяг дипломної роботи спеціаліста у сторінках), основні відомості про дипломну роботу: об'єкт дослідження, предмет дослідження, мета дослідження, методи дослідження, основні результати, висновки, ключові слова. Реферат розміщується на окремій сторінці.

Ключові слова (5 – 7 слів чи словосполучень специфічної термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у дипломній роботі) наводяться великими літерами в називному відмінку і розміщуються в кінці реферату. Зразок оформлення реферату дипломної роботи спеціаліста наведено у Додатку Г.

Зміст дипломної роботи визначається її темою і відображається в плані, що затверджується науковим керівником, розміщується безпосередньо після переліку умовних скорочень, починаючи з нової сторінки. Зміст включає: вступ; послідовно перелічені назви усіх розділів і підрозділів; висновки; список використаних джерел; додатки.

У вступі дипломної роботи зазначаються: проблема, що потребує вирішення, ступінь її дослідження; обґрунтовується актуальність обраної теми, мета і завдання досліджень; формулюється об'єкт і предмет досліджень, практична значущість, методи наукових досліджень, апробація результатів роботи на підприємствах, в організаціях, установах (у разі наявності). Обсяг вступу, як правило, не повинен перевищувати 3 - 4 сторінки.

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та напрямів вирішення проблеми, обґрунтування необхідності досліджень для підприємств, організацій та установ.

Мета та завдання роботи повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження.

Об'єкт дослідження дипломної роботи - це процес або явище, що створює проблемну ситуацію й обрані для вивчення.

Предметом дослідження дипломної роботи є соціально-економічні закономірності функціонування та розвитку об'єкта, різноманітні його якості, властивості тощо. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Методи досліджень - спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності.

Практична значущість повинна містити результати самостійно проведених досліджень, що можуть бути впроваджені в діяльність підприємств, установ, організацій.

Основна частина дипломної роботи складається з розділів (теоретичний, дослідницько-аналітичний, рекомендаційний) і підрозділів, які мають бути

взаємопов'язані, а матеріал - викладеним послідовно і логічно з критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру.

У першому теоретичному розділі основної частини розглядаються теоретичні аспекти досліджуваного завдання, аналітичний огляд літературних джерел з предмета дослідження, критично аналізуються різні погляди, здійснюється їх класифікація, обґрунтовуються основні фактори впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта тощо. Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та тенденції розвитку предмета дослідження, методичні підходи повинні мати елементи полемічності, розкривати власну позицію щодо предмета дослідження, що створює передумови для проведення у наступному розділі власних прикладних досліджень.

Для констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій доцільно використовувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, зарубіжних виданнях та інших джерелах, у т.ч. з наукометричної бази Scopus.

У другому дослідницько-аналітичному розділі студент, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію аналізує та розкриває зміст питань, що підлягають вивченню на прикладі конкретного підприємства, установи, організації.

Дослідження завдання має здійснюватися на основі накопиченого і систематизованого матеріалу, групування та обробки даних, що дозволяє проводити кваліфікований аналіз, обґрунтовувати пропозиції у наступному розділі.

Третій рекомендаційний розділ містить декілька взаємопов'язаних підрозділів, в яких поступово надано конкретні науково обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення управління та підвищення ефективності діяльності підприємств, установ, організацій. У цьому розділі розкривають також зміст і результати власних досліджень, які мають практичне значення.

У висновках дипломної роботи рекомендується підвести підсумки проведеного дослідження, викласти основні практичні результати, що одержано, рекомендації щодо їх практичного використання.

Формулювання висновків повинно базуватися на матеріалах основної частини роботи відповідно до поставленого завдання.

Обсяг висновків, як правило, не повинен перевищувати 3 - 4 сторінки.

До списку використаних джерел слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних положень. Список складається із законодавчих актів, нормативних матеріалів, вітчизняної та зарубіжної наукової, навчально-методичної та спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету.

У додатках наводяться допоміжні матеріали: копії документів, витяги із законодавчо-нормативних документів, звіти, інструкції/ положення / правила, результати соціологічних та маркетингових досліджень, громіздкі таблиці, рисунки тощо.

Рекомендований обсяг дипломної роботи – 80 – 90 сторінок. До цього обсягу не включають список використаних джерел та додатки.

2.2. Кваліфікаційна робота магістра

Вибір теми дипломної роботи магістра. Тема дипломної роботи магістра має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити. Критерієм вибору теми дослідження є її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики з економіки та управління.

Теми дипломних робіт магістрів формуються відповідно до напрямів науково-дослідної тематики випускової кафедри/кафедр, сучасних досягнень науки у предметній області сфери професійної діяльності.

У назві теми зазначається об'єкт (підприємство/ організація/ державна установа), за матеріалами якого виконувалася робота. Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення.

Закріплення теми дипломної роботи магістра, призначення наукового керівника та консультантів (у разі потреби) затверджується наказом ректора ОНАЗ ім. О.С. Попова.

Структура дипломної роботи. Дипломна робота магістра повинна мати:

- титульну сторінку;
- завдання на дипломну роботу;
- довідку кафедри про виконану дипломну роботу;
- перелік умовних позначень (у разі потреби);
- два чисті аркуші для відгуку керівника та рецензента;
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Титул є першою сторінкою дипломної роботи магістра й оформлюється відповідно до вимог МОН України та стандарту ОНАЗ ім. О.С. Попова.

Завдання на дипломну роботу магістра містить мету, об'єкт і предмет дослідження, розгорнутий зміст (план) роботи, календарний графік виконання роботи. Завдання затверджується керівником дипломної роботи магістра та завідувачем випускової кафедри.

Довідка кафедри про виконану дипломну роботу містить назву кафедри на якій виконується дипломна робота, прізвище, ім'я, по батькові студента, номер групи, тему дипломної роботи, висновок нормоконтролера про відповідність роботи вимогам «Методичних рекомендацій до виконання випускних дипломних робіт студентами економічних спеціальностей», стислий висновок кафедри про попередню експертизу (захист) дипломної роботи студента та підписується обов'язково членами комісії – викладачами кафедри, на якій студент виконував дипломну роботу. Зразок бланку довідки наведено у Додатку В.

У дипломній роботі магістра подається **перелік умовних скорочень**, якщо в ній вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо.

Зміст дипломної роботи магістра визначається її темою і відображається в плані, що затверджується науковим керівником, розміщується безпосередньо після переліку умовних скорочень, починаючи з нової сторінки. Зміст включає: вступ; послідовно перелічені назви усіх розділів і підрозділів; висновки; список використаних джерел; додатки.

У вступі дипломної роботи магістра зазначаються: проблема, що погребує вирішення, ступінь її дослідження; обґрунтовується актуальність обраної теми, мета і завдання; формулюється об'єкт і предмет дослідження, елементи наукової новизни, практична значущість, методи наукових досліджень, апробація результатів на науково-практичній конференції (у разі наявності акти впровадження на підприємстві, організації, установі). Обсяг вступу, як правило, не повинен перевищувати 3 - 4 сторінки.

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та напрямів вирішення проблеми, обґрунтування необхідності досліджень для підприємств, організацій та установ.

Мета та завдання роботи повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження.

Об'єкт дослідження дипломної роботи магістра – це процес або явище, що створює проблемну ситуацію й обрані для вивчення.

Предметом дослідження дипломної роботи магістра є соціально-економічні закономірності функціонування та розвитку об'єкта, різноманітні його якості, властивості, тощо. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Методи досліджень – спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності.

Елементи наукової новизни повинні мати узагальнюючий характер і містити власні висновки та рекомендації з предмета дослідження.

Практична значущість повинна містити результати самостійно проведених досліджень, що можуть бути впроваджені в діяльність підприємств, установ, організацій.

Апробація результатів роботи має містити назви статей, тез доповідей, підготовлених за матеріалами роботи, виступи на науково-практичних конференціях.

Основна частина дипломної роботи магістра складається з розділів (теоретико-методологічний, дослідницько-аналітичний, проектно-рекомендаційний) і підрозділів, які мають бути взаємопов'язані, а матеріал – викладеним послідовно і логічно із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру.

У **першому теоретико-методологічному розділі** основної частини розглядаються теоретичні та методологічні аспекти досліджуваної проблеми, аналітичний огляд літературних джерел з предмета наукового дослідження, критично аналізуються різні погляди, здійснюється їх наукова класифікація, основні фактори впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта тощо. Теоретичне

обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та тенденції розвитку предмета дослідження, методологічні підходи повинні мати елементи полемічності, розкривати власну позицію щодо предмета дослідження, що створює передумови для проведення у наступному розділі власних наукових досліджень.

Для констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій доцільно використовувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, зарубіжних джерелах, виданнях, у т.ч. з наукометричної бази Scopus.

У другому дослідницько-аналітичному розділі студент, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію, аналізує та розкриває зміст питань на прикладі конкретних підприємств, установ, організацій.

Дослідження проблеми має здійснюватися на основі накопиченого і систематизованого матеріалу, групування та обробки даних, що дозволяє проводити кваліфікований аналіз, обґрунтовувати пропозиції у наступному розділі. Текст дипломної магістерської роботи, у разі наявності, підкріплюється реальними документами підприємств (установ, організацій), що наводяться у додатках.

Третій проектно-рекомендаційний розділ містить декілька взаємопов'язаних підрозділів, в яких надано конкретні науково обґрунтовані пропозиції, проекти інноваційного характеру щодо удосконалення економіки та управління, підвищення ефективності діяльності підприємств, установ, організацій. У цьому розділі розкривають також зміст і результати власних наукових досліджень, подаються конкретні методики і моделі.

У висновках дипломної роботи магістра підбиваються підсумки проведеного дослідження, наводяться одержані наукові та практичні результати, рекомендації щодо їх науково-практичного використання.

Формулювання висновків повинно базуватися на матеріалах основної частини роботи відповідно до поставлених завдань. Для формулювання висновків та ґрунтовних пропозицій рекомендується апробація основних положень дослідження на наукових заходах.

Обсяг висновків, як правило, не повинен перевищувати 3 – 4 сторінки.

До списку використаних джерел слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних наукових положень. Список складається із законодавчих актів, нормативних матеріалів, вітчизняної та зарубіжної наукової, спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету.

У додатках наводяться допоміжні матеріали: копії документів, витяги із законодавчо-нормативних документів, звіти, інструкції/положення/правила, результати соціологічних та маркетингових досліджень, громіздкі таблиці, рисунки тощо.

Рекомендований обсяг дипломної магістерської роботи – 90 – 100 сторінок. До цього обсягу не включають список використаних джерел та додатки.

За рішенням випускової кафедри студенти пишуть **реферат дипломної роботи магістра**, який містить загальну характеристику дипломної роботи магістра (інформацію щодо структури, кількості додатків, ілюстрацій, таблиць,

використаних джерел; обсяг дипломної роботи магістра у сторінках) та стислий виклад основного змісту (за розділами), висновки та анотації (зразок написання реферату див. у Додатку Д).

Обсяг реферату – до 4-х сторінок з одиничним інтервалом та нумерацією сторінок окремо від нумерації сторінок дипломної роботи магістра. Першою сторінкою реферату є його титульний аркуш, який не нумерується. Реферат дипломної роботи магістра не потрібно підшивати разом з дипломною роботою.

В *анотації*, обсяг якої складає до 800 знаків, зазначається прізвище та ініціали студента, назва дипломної магістерської роботи, основний зміст та результати дослідження. *Ключові слова* (слова специфічної термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у дипломній роботі) наводяться великими літерами в називному відмінку. Кількість ключових слів – 5 – 7. Анотація подається українською, російською та однією з іноземних мов (переважно - англійською) і розміщується на окремому аркуші разом з ключовими словами.

2.3. Етапи підготовки та виконання кваліфікаційних робіт

Основні етапи підготування та виконання кваліфікаційної роботи:

- вибір та затвердження теми;
- складання та затвердження завдання на дипломну роботу;
- проведення досліджень;
- опрацювання та викладення результатів досліджень;
- оформлення дипломної роботи;
- попередній захист дипломної роботи на випусковій кафедрі та допуск її до захисту в екзаменаційній комісії ОНАЗ ім. О.С. Попова (ЕК);
- рецензування дипломної роботи;
- захист дипломної роботи на засіданні ЕК.

Одним із головних етапів виконання дипломної роботи є проведення досліджень, опрацювання та викладення результатів досліджень відповідно до затвердженого календарного плану. Попередньо студент повинен ознайомитись із теоретичними засадами обраної теми, на підставі аналізу літературних джерел узагальнити існуючі підходи, обґрунтувати методологічні основи досліджень за допомогою розробленого інструментарію та методів і прийомів досліджень, провести загальний аналіз діяльності підприємства чи організації, визначити наявні проблеми та причини їх виникнення. Цей аналіз є основою для розробки альтернативних програм та визначення найбільш доцільних методів вирішення конкретних проблем, що виникають в умовах підприємства. Окремі підрозділи дипломної роботи можуть уточнюватися або коригуватися за умови погодження з науковим керівником.

В ході реалізації цього етапу роботи студент може консультуватись щодо окремих розділів та проблем. Офіційними консультантами можуть бути викладачі інших кафедр інституту, вчені інших навчальних або науково-дослідних організацій, провідні спеціалісти різних галузей.

Керівник роботи обговорюється на кафедрі та затверджується наказом ректора.

Обов'язки керівника:

- обговорення з дипломником теми роботи та складання завдання на дипломну роботу;
- складання програми переддипломної практики;
- допомога дипломнику в розробленні календарного плану роботи над темою;
- рекомендації щодо основної літератури за темою дипломної роботи;
- консультації дипломника з усіх питань роботи в призначений час;
- систематичний контроль виконання календарного плану роботи;
- перевірка всіх матеріалів, що складають дипломну роботу;
- складання відгуку про хід та результати дипломної роботи;
- присутність на захисті.

На період виконання дипломної роботи на кафедрі складається графік консультацій наукових керівників, згідно з яким забезпечується систематична робота над дипломною роботою студента і наукового керівника. Постійні консультації допомагають студенту у виборі методів дослідження; контролі дотримання вимог щодо змісту й оформлення дипломної роботи, своєчасному усуненні недоліків.

Керівник має право бути присутнім під час обговорення результатів захисту на підсумковому засіданні ЕК.

РОЗДІЛ 3 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Оформлення основного тексту роботи та використаних джерел

Оформлення дипломної роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт згідно з державним стандартом ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки та техніки. Структура і правила оформлення»:

- текст дипломної роботи набирають на комп'ютері через 1,5 міжрядкові інтервали (29-30 рядків на сторінці), друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм);

- шрифт текстового редактора - Word Times New Roman, розмір 14 мм;

- береги: зліва - 25 мм, справа - 10 мм, зверху і знизу - 20 мм;

- абзацний відступ – 12,5 мм;

- шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту - однаковою.

Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «РЕФЕРАТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими напівжирними літерами симетрично до тексту по центру сторінки (без крапки).

Зміст має відповідати плану роботи. На сторінці зі змістом навпроти кожної складової дипломної роботи проставляються номери сторінок, які вказують на початок викладення матеріалу.

Якщо у роботі наводяться маловідомі скорочення, нові символи, позначення, то їх перелік надається перед вступом і вноситься до змісту як *«Перелік умовних позначень»*. Перелік умовних скорочень надається у вигляді окремого списку, який розміщують перед змістом, після завдання. Перелік слід друкувати у дві колонки, у лівій за абеткою наводять скорочення, у правій - детальне розшифрування.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, додатків, рисунків, таблиць подають *арабськими цифрами* без знака №.

Нумерація сторінок дипломної роботи має бути наскрізною (включаючи ілюстрації) і проставлятися у правому верхньому куті аркуша без крапки.

Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші, аркушах завдання, довідки та аркуші змісту номер сторінки не ставиться. Нумерація сторінок проставляється, починаючи зі «Вступу», закінчуючи останньою сторінкою «Висновків».

На титульному аркуші зазначають повну назву міністерства/ відомства, вищого навчального закладу, випускової кафедри; тему роботи; дані про студента, наукового керівника та консультанта, місто та рік подання дипломної роботи до захисту. Скорочення у назвах міністерства/відомства, вищого навчального закладу та теми дипломної роботи не допускаються (у Додатку А наведено приклади оформлення титульних сторінок дипломних робіт).

Текст *основної частини* дипломної роботи поділяють на розділи та підрозділи. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Складові дипломної роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» не нумерують.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки, а потім з нового рядка друкують заголовок розділу великими літерами.

Приклад:

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ
ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ (ПОСЛУГ)

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу ставиться крапка. Наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу), за якою у тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Наприкінці заголовка крапки не ставлять. Назву наступного підрозділу друкують через два рядки після завершення тексту попереднього підрозділу.

Приклад:

1.1. Методичні підходи до управління якістю продукції та послуг

Управління якістю продукції (послуг), як визначено в ДСТУ ISO 9000:2007 – це частина менеджменту якості, спрямована на виконання вимог щодо якості [1, с. 13].

Оформлення посилань на інформаційні джерела. Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором. Посилання в тексті на джерела наводять у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки. Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга - номеру сторінки (наприклад, [32, с. 85]). Якщо посилання здійснюється відразу на декілька джерел, вони відділяються одне від одного крапкою з комою.

Приклад:

[6]
[15, с. 28–29]
[89, с. 133–137, 208–209]
[19, с. 8; 20, с. 44–48]

Посилання розміщується в кінці речення (фрагмента речення) перед крапкою або іншим кінцевим пунктуаційним знаком (комою, двокрапкою, крапкою з комою тощо).

Приклад речення з посиланнями:

Як відмічає Тихвінський В.О. в [42, с. 111], система управління якістю послуг повинна забезпечувати: відповідальність осіб, що здійснюють управління; системний підхід до управління якістю послуг; обґрунтування параметрів якості послуг; оцінку змісту договорів із користувачами; управління закупівлями і постачанням послуг; опис видів послуг, що надаються; відслідковування просування послуг на ринку; контроль якості послуг; вимірювання параметрів якості послуг; оцінку ролі контролю якості послуг; внутрішній аудит якості; підвищення кваліфікації персоналу; виконання вимог клієнтів до якості послуг.

Наприкінці дипломної роботи наводиться *список використаних джерел*. До цього списку включаються публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі. Всі джерела вказуються тією мовою, якою вони видані.

Під час складання списку використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». Він прийнятий для уніфікації складання бібліографічного опису на міжнародному рівні, забезпечення можливості обміну результатами каталогізації. У додатку Ж наведено приклади оформлення бібліографічних джерел відповідно вимог.

3.2. Оформлення допоміжних матеріалів

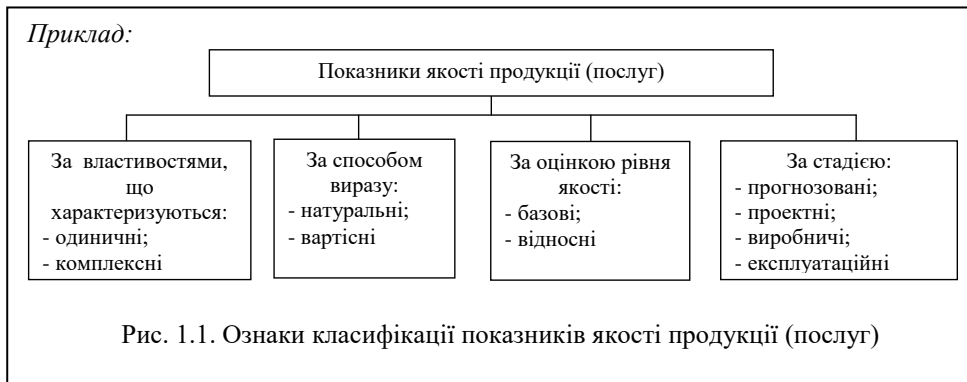
Допоміжними матеріалами є: *ілюстрації* (схеми, діаграми, графіки, креслення тощо), *формули, таблиці, додатки*.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації через крапку. Наприклад, Рис. 1.2. - другий рисунок першого розділу. Номер, назва ілюстрації та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією, відокремлених крапкою.

Ілюстрації слід наводити безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрацію, розміри якої більше формату А4, рекомендується розміщувати у додатках.

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді *таблиць*. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті. При цьому

по тексту слово «таблиця» пишуть скорочено, наприклад «... у табл. 2.1». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації скорочено пишуть слово «дивись», наприклад «див. табл. 3.2».

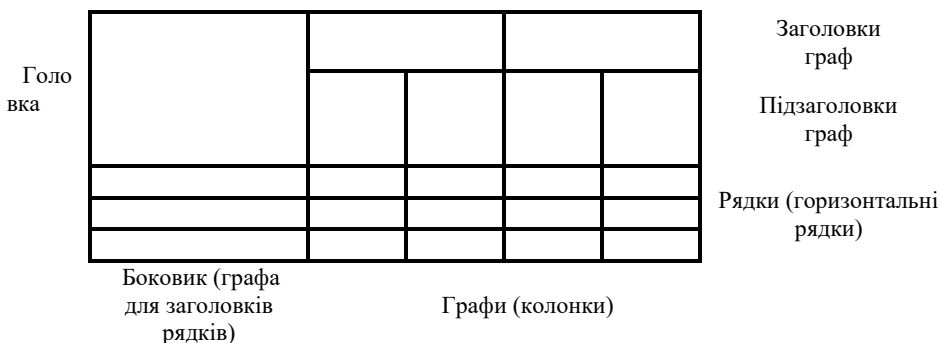

Таблиці нумерують арабськими цифрами наскрізною нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, таблиця 2.1 - перша таблиця другого розділу.

Таблиці оформляються шрифтом розміру 12, міжрядковий інтервал - одинарний.

Слово «таблиця» друкують *курсивом*, назву таблиці друкують жирним шрифтом малими літерами (крім першої великої") і розміщують над таблицею. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці.

Якщо рядки або графи таблиці виходять за межі формату сторінки, таблицю поділяють на частини, розміщуючи одну частину під одною, або поруч, або переносячи частину таблиці на наступну сторінку, повторюючи в кожній частині таблиці її головку і бокових.

При поділі таблиці на частини допускається її головку або бокових замінити

відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці.

Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті роботи.

Слово «Таблиця __» вказують один раз зліва над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «Продовження табл. __» з зазначенням номера таблиці.

Приклад:

Таблиця 2.1

Офіційні трансферти у складі державного бюджету України

Роки	Бюджетні трансферти			Передача коштів до держави, бюджету України	Видатки держави, бюджету України	Питома вага бюджетних трансфертів у видатках державного бюджету України, %		
	дотації	субвенції	усього			дотацій	субвенцій	усього
2010								
2011								
2012								
2013 (план)								

Якщо цифрові або інші дані в будь-якому рядку відсутні, то в ньому ставлять риску. Кожну таблицю необхідно супроводжувати коротким аналізом змісту й висновками.

Статистичні дані, які студент використовує у дипломній роботі для аналізу та пропозицій повинні бути представлені на кінець попереднього звітнього року, або план на поточний рік. Визначення результатів роботи на підставі застарілих фінансових даних попередніх років вважається недоцільним. Таблиці, графічні матеріали розміщують так, щоб їх можна було читати без розвороту аркуша. Якщо це неможливо, їх розміщують так, щоб можна було повернути аркуш за годинниковою стрілкою. Роботу не слід перенасичувати ілюстративним матеріалом. Кількість ілюстрацій, використаних у дипломній роботі, визначається їхнім змістом і повинна бути достатньою для того, щоб надати тексту зрозумілості і конкретності.

Ілюстрації, таблиці і матеріал дипломної роботи, що розміщені на окремих аркушах, включають у загальну нумерацію сторінок і нумерують арабськими цифрами у межах розділу.

Формули нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули в розділі, відокремлених крапкою. Номер формули зазначають на рівні формули у круглих дужках у крайньому правовому положенні, наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу). Посилання на формули надають порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у

формулі (2.1)». Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів формули наводять під нею в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Кожна формула відокремлюється від тексту одним вільним рядком.

Приклад:

$$K = \prod_{i=1}^n (K_i m_i) \rightarrow 100 \cdot \quad (3.5)$$

де K – якість послуг зв'язку, узагальнюючий інтегральний показник якості;

K_i – якість окремої i -ї споживчої властивості;

m_i – коефіцієнт вагомості окремої i -ї споживчої властивості, може бути при однаковій значущості для користувача прийнятим рівним одиниці;

$i = 1 \dots n$ – кількість розглядуваних споживчих властивостей.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів повинен розташовуватись стовпцем. Ліворуч в абетковому порядку наводять умовні позначення, символи, одиниці, скорочення і терміни, праворуч – їх детальну розшифровку.

Додатки оформлюються як продовження дипломної роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожний додаток друкується з нової сторінки.

З правого боку рядка малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток __» (але без знака №) і велика літера, що позначає додаток. Наприклад: «Додаток Б». Додатки позначаються великими літерами української абетки, за винятком Г, Є, І, Ї, И, О, Ч, Ї. Наприклад, Додаток А.

Приклад:

Додаток А

Результати експертного опитування щодо впливу чинників на рівень доступності до послуг поштового зв'язку

Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Текст кожного додатка, може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. Якщо зміст додатка не вміщується на одну сторінку, то на наступній сторінці у верхньому правому куті зазначається «Продовження додатку...».

Таблиці та рисунки додатків нумеруються послідовно у кожному додатку окремо, при цьому першою є літера позначення додатку, наприклад: Таблиця Б.2 – друга таблиця «Додатку Б».

В посиланнях у тексті додатку на ілюстрації, таблиці, формули, рівняння рекомендується писати: «... на рисунку А.2 ...», «... на рисунку А.1 ...» – якщо рисунок єдиний у додатку А; «... в таблиці Б.3 ...», або «... в табл. Б.3 ...»; «... за формулою (В.1) ...», «... у рівнянні Г.2 ...».

3.3. Поради щодо професійного оформлення тексту кваліфікаційної роботи

Навички професійного оформлення тексту є складовою майстерності інформаційного аналітика. Вони містять дві складові:

- 1) бездоганне дотримання норм орфографії та пунктуації української мови;
- 2) акуратне візуальне оформлення роботи.

Щодо останнього, то окрім чіткого дотримання описаних вище норм оформлення дипломної роботи, слід також дотримуватись таких загальних правил оформлення текстів:

- не допускається присутність у тексті подвійних пробілів;
- не допускається присутність пробілів перед початком та після абзацу;
- не допускається присутність пробілів перед знаками пунктуації (крапками, комами, двокрапками тощо);
- для рядків, у яких внаслідок вживання довгих слів утворились великі прогалини, використовуються т.зв. «м'які переноси»;
- не допускається наявність т.зв. «вісячих» рядків — випадків, коли на сторінці розміщується лише один рядок абзацу, а решта — на іншій;
- по всьому тексту роботи використовуються однакові типи маркерів для маркірованих списків, причому допускається вживання лише таких маркерів: «■», «●», «○», «—», «-» (без лапок);
- по всьому тексту роботи використовуються однакові типи лапок, причому слід дотримуватись принципу парності (закриваючі лапки повинні бути того ж типу, що і відкриваючі): «текст», “текст”, „текст”, "текст". Лапки обов'язково повинні бути подвійними (тобто лапки типу ‘текст’ не використовуються);
- між прізвищем та ініціалами, між числами та позначенням їх розмірності (млрд. грн., %), між знаком номера («№») та власне номером обов'язково ставляться нерозривні пробіли;
- розрізняється використання у тексті дефісів, середніх та широких тире:
  - дефіс («-») використовується лише у складних словах (наприклад, «інформаційно-аналітичний», «емпірико-теоретичний» тощо);
  - середнє (коротке) тире («—») використовується у діапазонах значень (наприклад, 165–180 сторінок, XVI–XVIII століття, с. 50–52);
  - довге тире («—») використовується для відділення складових частин речення (наприклад, «паблік рілейшнз — це особлива функція

управління», «частота оновлення новин — декілька разів на тиждень»), причому перед довгим тире обов'язково ставиться нерозривний пробіл, після — звичайний пробіл;

– стиль «напівжирний» у тексті застосовується лише при оформленні назв розділів, підрозділів, підпунктів роботи, а також для позначення назв таблиць та елементів вступу («Актуальність дослідження», «Мета дослідження» тощо); для інших цілей він не використовується;

– стиль «курсив» у тексті може використовуватись для позначення окремих фрагментів тексту, на які автор хоче звернути увагу (в цьому випадку в дужках після відповідного фрагмента зазначається «курсив наш»), або при цитуванні певного автора, який у своєму тексті застосував курсив (в цьому випадку після відповідного фрагмента в дужках зазначається «курсив автора»). Крім того, курсив може використовуватись для виділення при першому згадуванні прізвищ осіб, що згадуються в роботі (але не в переліку авторів-дослідників, які розробляли ті чи інші питання), назв організацій чи підприємств та специфічних термінів;

– стиль «підкреслений» у тексті зазвичай не використовується, зокрема, слід уникати його при позначенні посилань на інтернет-ресурси.

Повністю підготовлену випускную роботу обов'язково оформляють у твердій палітурці. Головні вимоги – естетичність та неможливість оперативної заміни аркушів.

РОЗДІЛ 4 ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Підготовка кваліфікаційної роботи до захисту

До захисту дипломної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які успішно та повною мірою виконали навчальний план.

Дипломна робота подається науковому керівникові для перевірки у терміни, визначені у завданні на виконання дипломної роботи.

Науковий керівник надає відгук про дипломну роботу, в якому визначаються: актуальність дослідження; ефективність використаних методик; рівень застосування здобутих у процесі навчання теоретичних знань та підготовки до виконання наукових досліджень; вміння самостійно вирішувати наукові та практичні задачі; вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки; перспективність запропонованих рекомендацій та ступінь обґрунтованості висновків; недоліки роботи (за наявності).

Примітки:

1. Перелік тільки змісту у відгуку роботи **не дозволяється**.
2. У відгуку керівник може надати (за власним бажанням) загальну оцінку роботи дипломника за національною шкалою та зробити висновок щодо можливості надання випускнику відповідної кваліфікації за заявленою спеціальністю.
3. Якщо керівник не є співробітником Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова, то його підпис під відгуком обов'язково засвідчується печаткою відділу кадрів місця його роботи.

З метою підвищення якості підготовки випускників до захисту в ЕК на кафедрі створюються комісії (у складі 2 – 3 викладачів у кожній, виходячи з їх спеціалізації за напрямками наукових досліджень та дисциплін, які вони викладають) та проводиться попередній захист випускних робіт. Члени комісії за результатами попереднього захисту роблять відповідний запис у довідці кафедри про виконану роботу. Випускні роботи, які подані на кафедру з порушенням встановлених термінів роботи комісій попереднього захисту, до розгляду приймаються з дозволу завідувача кафедри.

Випускна робота з обов'язковим ілюстративним матеріалом, яку успішно захистив студент у вищезгаданій комісії за наявності підписаного завдання та довідки про попередній захист, з підписами випускника, керівника та нормоконтролера кафедри передається на розгляд завідувачу кафедри. Він приймає рішення про допуск студента до захисту випускної роботи на засіданні ЕК і передає на зовнішню рецензію.

Дипломна робота обов'язково повинна мати відгук (рецензію) рецензента. Рецензентами можуть бути: фахівці-практики, науковці, викладачі суміжних кафедр ННІ «Економіки та менеджменту» ОНАЗ ім. О.С. Попова та ін. Список зовнішніх рецензентів складається не пізніше ніж за 4 тижні до кінця виконання випускних робіт і затверджується директором ННІ «Економіки та менеджменту» ОНАЗ ім. О.С.

Попова. Зовнішніми рецензентами можуть бути провідні спеціалісти підприємств та наукових установ, викладачі інших вищих навчальних закладів за фахом.

В рецензії на дипломну роботу рекомендується визначати:

- актуальність постановки і розроблення завдань;
- використання наукових методів дослідження;
- обґрунтованість висновків і пропозицій;
- участь студента у проведених дослідженнях, теоретичній та аналітичній обробці отриманих результатів, формулюванні наукового положення/ідеї/методики;
- вміння студента чітко, грамотно й аргументовано викладати матеріал, правильно оформлювати його;
- недоліки щодо змістової частини роботи, оформлення;
- про можливість допущення до захисту і, за бажанням, може бути висловлена думка про оцінку роботи за національною шкалою.

Рецензія надається письмово і повинна містити загальний висновок щодо рекомендацій до захисту (рекомендовано або не рекомендовано) в екзаменаційній комісії ОНАЗ ім. О.С. Попова.

Рецензент має підписатися та зазначити своє прізвище, ім'я та по батькові, місце роботи, посаду, яку обіймає, і завірити свій підпис печаткою, якщо він не є співробітником ОНАЗ. Для підготовки студента до пояснень за висловленими недоліками та зауваженнями рецензента йому надається можливість ознайомитися з рецензією до захисту дипломної роботи на засіданні ЕК.

Примітка. Відгук рецензента, який позбавлений критичних зауважень, вважається недійсним.

Студент, випускна робота якого не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження проблеми або задачі, немає обґрунтованих пропозицій і до попереднього захисту на кафедрі, і до захисту в ЕК **не допускається**. На таку роботу складається окремий протокол засідання кафедри, витяг з якого передається на затвердження директору інституту.

Захист дипломної роботи відбувається прилюдно на засіданні екзаменаційної комісії ОНАЗ ім. О.С. Попова, склад якої затверджується у встановленому порядку. Студент готує для виступу доповідь та ілюстративний матеріал до неї. Під час прилюдного захисту студент доповідає і демонструє основні положення результатів дослідження, відповідає на запитання членів екзаменаційної комісії та інших присутніх на захисті фахівців.

Секретар комісії протоколює процедуру захисту.

4.2. Захист кваліфікаційної роботи

На засіданні ЕК оголошується характеристика дипломника та його академічна довідка, а потім дипломнику надається не більш 10-15 хвилин для доповіді.

У доповіді випускник має висвітлити:

- постановку задачі (актуальність, мету, завдання, методи досліджень);

- об'єкт, предмет дослідження;
- відповідність розробки нормам, стандартам, новітнім тенденціям;
- прийняті способи розв'язання поставленої задачі;
- обсяг виконаних робіт;
- основні результати роботи.

Під час доповіді мають бути звернення на всі обов'язкові демонстраційні матеріали.

Примітка. Кількість обов'язкових демонстраційних аркушів для:

- дипломної роботи спеціаліста – 3 – 4;
- дипломної роботи магістра – 4– 5.

Доповідь випусника має бути переважно державною мовою. Дозволяється також доповідати російською, англійською, німецькою чи французькою мовами (за згодою з ЕК та обов'язковою присутністю представника з кафедри іноземних мов). Під час доповіді та відповідей дипломник повинен звертатися до членів ЕК.

Після доповіді оголошується рецензія і дипломник відповідає на зауваження рецензента. Він повинен, перш за все, зазначити, з якими зауваженнями він згоден, а з якими ні. Тоді зауваження, з якими дипломник згоден, можуть залишатися без будь-яких пояснень, а з тими, що не згоден, має пояснити членам ДЕК свою точку зору.

Після відповіді на зауваження рецензента дипломник відповідає на запитання членів ЕК. Мова відповідей має бути такою, якою надано запитання.

У першу чергу питання членів ДЕК стосуються теми дипломної роботи, а наприкінці захисту – питання на знання основних наукових, теоретичних і технічних положень спеціальності (напрямку підготовки), задекларованих в освітньо-професійній програмі підготовки за даною спеціальністю.

Після відповідей на питання оголошується відгук наукового керівника (консультанта).

Результати захисту оголошуються головою ЕК того ж дня після підсумкового засідання ЕК. За результатами захисту випускної роботи ЕК приймає рішення щодо оцінки захисту дипломної роботи та про присвоєння студенту відповідної кваліфікації з наступною видачею йому диплома державного зразка.

Диплом з відзнакою видається студенту, який має 75% відмінних оцінок з усіх навчальних дисциплін та практичної підготовки (за умови оцінок "добре" з інших дисциплін), та захистив випускну роботу на «відмінно».

Студент, який отримав на захисті випускної роботи незадовільну оцінку, має бути відратованим з академії і в цьому випадку йому видається академічна довідка устанавленого зразка. Він має право бути повторно допущеним до захисту дипломної роботи протягом **наступних трьох років**. Повторно дипломна робота виконується за наявності заяви студента про допуск до захисту, рішення випускової кафедри про затвердження теми дослідження, дозволу директора інституту, наказу ректора академії і призначення наукового керівника. На вимогу кафедри тему дипломної роботи може бути змінено або в межах попередньої теми матеріали роботи можуть бути суттєво оновлені і доповнені.

Захист дипломної роботи здійснюється як в ОНАЗ ім. О.С. Попова, так і на підприємствах та в організаціях різних форм власності, для яких тематика робіт, поданих до захисту, становить науково-теоретичну або практичну заінтересованість. У цьому випадку виїзне засідання екзаменаційної комісії оформлюється так, як і засідання, що проводиться в Академії.

Як виняток, з дозволу ректора, захист випускної кваліфікаційної роботи може бути проведений дистанційно у відповідності з Положенням про дистанційне навчання в ОНАЗ ім. О.С. Попова.

Якщо захист дипломної роботи не відбувся з поважних причин (про що студент має подати відповідні документи в ЕК), то директор інституту може подовжити термін його навчання до наступного терміну роботи ЕК із захисту дипломних робіт, але не більше ніж на **один рік**. Незалежно від причин повторний захист дипломних робіт у той самий рік категорично забороняється.

4.3. Оцінювання рівня якості підготовки здобувачів вищої освіти за результатами виконання і захисту кваліфікаційної роботи

4.3.1. Оцінювання рівня якості підготовки студентів за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста та магістра за спеціальностями (напрямами підготовки) галузей знань 0305 «Економіка і підприємництво» та 0306 «Менеджмент і адміністрування» здійснюють члени державної екзаменаційної комісії на основі встановлених правил, принципів, критеріїв, системи і шкали оцінювання.

4.3.2. Об'єктом оцінювання якості підготовки спеціаліста та магістра є сукупність знань, умінь і навичок, сформованих відповідно до вимог ОКХ підготовки фахівця за відповідною спеціальністю (напрямом) певної галузі знань, відтворених у процесі виконання і захисту дипломної роботи.

4.3.3. Рівень якості підготовки спеціаліста та магістра визначається з використанням комплексної систем оцінювання (поєднання національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «E», «FX», «F»), системи оцінювання ОНАЗ ім. О.С. Попова (за 100-бальною шкалою)).

Відповідності оцінок за 100-бальною, національною шкалою та у системі ECTS:

90 – 100 балів – «відмінно» / А

82 – 89 балів – «добре» / В

74 – 81 балів – «добре» / С

64 – 73 балів – «задовільно» / D

60 – 63 балів – «задовільно» / E

Менше 60 балів – «незадовільно» / F

4.3.4. Автор дипломної роботи має продемонструвати: вміння логічно та аргументовано викладати матеріал, коректно використовувати статистичні, математичні та інші методи, проводити власні дослідження; володіння навичками узагальнення, формулювання висновків; вміння працювати з інформаційними

джерелами, ініціювати та обґрунтовувати інноваційні підходи та напрями вирішення проблеми, що досліджується.

У процесі визначення оцінки дипломної роботи враховуються наступні показники якості роботи:

Змістовні аспекти дипломної роботи:

- актуальність обраної теми дослідження;
- спрямованість роботи на розробку реальних практичних рекомендацій;
- відповідність побудови роботи поставленим цілям і завданням;
- чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому;

- рівень обґрунтування запропонованих рішень;
- ступінь самостійності проведення дослідження;
- відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;
- рівень викладення роботи та її оформлення відповідно до стандартів.

Якість захисту дипломної роботи:

- уміння стисло, послідовно, чітко викласти сутність і результати;
- здатність аргументовано захищати викладені пропозиції;
- загальний рівень підготовки студента;
- володіння культурою презентації дипломної роботи.

Критерії оцінювання якості підготовки спеціаліста та магістра за результатами виконання і захисту дипломної роботи визначаються даним Положенням про підготовку та захист кваліфікаційних робіт в ОНАЗ ім. О.С. Попова для здобуття ступеня вищої освіти: спеціаліст, магістр спеціальностей галузей знань 0305 «Економіка і підприємництво», 0306 «Менеджмент і адміністрування» (див. табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Критерії оцінювання якості підготовки здобувачів вищої освіти за результатами виконання і захисту дипломних робіт

100-бальна шкала	Національний а шкала	Оцінка ECTS	Визначення оцінки у системі ECTS	
			освітній ступінь «спеціаліст»	освітній ступінь «магістр»
90 – 100	«Відмінно»	A	Дипломна робота відповідає обраній темі; виконана в установлені терміни; логічно обґрунтована структура роботи; матеріал роботи викладений грамотно, зрозуміло та доступно; простежується самостійний та творчий підхід до виконання; має практичне значення; якість оформлення	Дипломна робота відповідає обраній темі; виконана в установлені терміни; логічно обґрунтована структура роботи; зроблено власне оцінювання різних літературних джерел, використано сучасні методи дослідження, проведено комплексні наукові дослідження, розрахунки і

100-бальна шкала	Національна шкала	Оцінка ECTS	Визначення оцінки у системі ECTS	
			освітній ступінь «спеціаліст»	освітній ступінь «магістр»
			дипломної роботи повністю відповідає Положенню про підготовку та захист; доповідь під час захисту роботи логічна і коротка, проголошена вільно і зі знанням справи; робота оцінена керівником і рецензентом «відмінно», відповіді на питання членів ЕК правильні та стислі	на їх основі - аргументовано висновки та обґрунтовано пропозиції, а результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та/або матеріалах наукових конференцій; якість оформлення дипломної роботи повністю відповідає Положенню про підготовку та захист; доповідь під час захисту роботи логічна і коротка, проголошена вільно і зі знанням справи; робота оцінена керівником і рецензентом «відмінно», відповіді на питання членів ЕК правильні та стислі
			Дипломна робота відповідає обраній темі; виконана в установлені терміни; логічно обґрунтована структура роботи; матеріал роботи викладений ґрамотно, зрозуміло та доступно; простежується самостійний та творчий підхід до виконання; має практичне значення; якість оформлення дипломної роботи відповідає Положенню про підготовку та захист, але є декілька акуратних виправлень; доповідь під час захисту роботи логічна і коротка, проголошена вільно і зі знанням справи; робота оцінена керівником і рецензентом «відмінно», відповіді на питання членів ЕК в основному вірні	Дипломна робота відповідає обраній темі; виконана в установлені терміни; логічно обґрунтована структура роботи; зроблено оцінювання різних літературних джерел, використано сучасні методи дослідження, проведено комплексні наукові дослідження, розрахунки і на їх основі - аргументовано висновки та обґрунтовано пропозиції, а результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та/або матеріалах наукових конференцій; якість оформлення дипломної роботи відповідає Положенню про підготовку та захист, але є декілька акуратних виправлень; доповідь під час захисту

100- бальна шкала	Національ на шкала	Оцінка ECTS	Визначення оцінки у системі ECTS	
			освітній ступінь «спеціаліст»	освітній ступінь «магістр»
82 – 89	«Добре»	B		роботи логічна і коротка, проголошена вільно і зі знанням справи; робота оцінена керівником і рецензентом «відмінно», відповіді на питання членів ЕК в основному вірні
74 - 81	«Добре»	C	Дипломна робота відповідає обраній темі; виконана в установлені терміни; логічно обгрунтована структура роботи, самостійно проаналізовано підібраний матеріал, звітні дані підприємства / організації, на базі якого досліджувалася тема, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими; мають місце окремі зауваження в рецензії та відгуку керівника, робота оцінена керівником і рецензентом на «добре», доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на питання членів ЕК в основному правильні, в оформленні роботи є помилки	Дипломна робота відповідає обраній темі; виконана в установлені терміни; логічно обгрунтована структура роботи, зроблено оцінювання використаних літературних джерел, самостійно проаналізовано підібраний матеріал, звітні дані підприємства / організації, на базі якого досліджувалася тема, проведено комплексні дослідження, але елементи новизни чітко не подані, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими; мають місце окремі зауваження в рецензії та відгук керівника, робота оцінена керівником і рецензентом на «добре», доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на питання членів ЕК в основному правильні, в оформленні роботи є помилки
64 – 73	«Задо- вільно»	D	Дипломна робота, в якій в основному розкрито тему, але мають місце недоліки змістовного характеру, нечітко сформульована мета роботи, прореферовано необхідні літературні джерела, проаналізовано	Тема дипломної роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру, нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер,

100-бальна шкала	Національна шкала	Оцінка ECTS	Визначення оцінки у системі ECTS	
			освітній ступінь «спеціаліст»	освітній ступінь «магістр»
			<p>відповідні інформаційні та статистичні бази даних, добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований; заходи і пропозиції обґрунтовані непереконливо, рецензія і відгуки позитивні, але містять суттєві зауваження, доповідь прочитана за текстом, не всі відповіді на питання членів ЕК правильні або повні. Є зауваження щодо оформлення роботи.</p>	<p>відсутнє власне оцінювання різних літературних джерел, наукова полеміка відсутня, в аналітичній частині є надлишок елементів описовості, добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований; заходи і пропозиції обґрунтовані непереконливо, рецензія і відгуки позитивні, але містять окремі зауваження, доповідь прочитана за текстом, не всі відповіді на питання членів ЕК правильні або повні. Є зауваження щодо оформлення роботи.</p>
60 – 63	«Задовільно»	Е	<p>Дипломна робота, в якій в основному розкрито тему, але мають місце недоліки змістовного характеру, нечітко сформульована мета роботи, прореферовано необхідні літературні джерела, проаналізовано відповідні інформаційні та статистичні бази даних, добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований; сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування, рецензія і відгуки позитивні, але містять суттєві зауваження, доповідь прочитана за текстом, відповіді на питання членів ЕК переважно неточні або не</p>	<p>Тема дипломної роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру, нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер, відсутнє власне оцінювання різних літературних джерел, наукова полеміка відсутня, в аналітичній частині є надлишок елементів описовості, добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований, сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування, рецензія і відгуки позитивні, але містять суттєві зауваження, доповідь прочитана за</p>

100-бальна шкала	Національна шкала	Оцінка ECTS	Визначення оцінки у системі ECTS	
			освітній ступінь «спеціаліст»	освітній ступінь «магістр»
			вірні. Є порушення вимог щодо оформлення роботи	текстом, відповіді на питання членів ЕК переважно неточні або не вірні. Є порушення вимог щодо оформлення роботи
до 60	«Незадовільно»	F	Нечітко сформульована мета дипломної роботи. Розділи не мають логічного зв'язку між собою. Відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхово, переважає описовість на шкоду системності і глибини. Запропоновані заходи, економічне обґрунтування неповні та з аналізу не впливають. Оформлення роботи далеко від зразкового. Ілюстрації до захисту відсутні. Рецензія і відгук керівника негативні. Відповіді на питання членів ЕК не вірні	Нечітко сформульована мета дипломної роботи. Розділи не мають логічного зв'язку між собою. Відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхово, переважає описовість на шкоду системності і глибини. Запропоновані заходи, економічне обґрунтування неповні та з аналізу не впливають. Оформлення роботи далеко від зразкового. Ілюстрації до захисту відсутні. Рецензія і відгук керівника негативні. Відповіді на питання членів ЕК не вірні. Не має апробації на конференції

4.3.5. За результатами публічного захисту дипломної роботи на закритому засіданні ЕК більшістю голосів приймає рішення щодо оцінки захисту і роботи (враховуючи відгук керівника, рецензента, зміст доповіді, відповіді на питання).

За результатами успішного захисту дипломної роботи екзаменаційна комісія ОНАЗ ім. О.С. Попова приймає рішення щодо присудження здобувачу вищої освіти відповідного освітнього ступеня, присвоєння відповідної кваліфікації та видачу диплома державного зразка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Засоби діагностики якості вищої освіти бакалавра з напрямку 6.030601 «Менеджмент» галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування»: ГСВО МОН України. – [чинний від 2012-05-25, наказ МОН України № 607]. – К.: КНТЕУ, 2012. – 36 с. – (Галузевий стандарт вищої освіти України).
2. Засоби діагностики якості вищої освіти спеціаліста зі спеціальності 7.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)» галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування»: ГСВО МОН України. – [чинний від 2012-05-25, наказ МОН України № 607]. – К.: КНТЕУ, 2012. – 37 с. – (Галузевий стандарт вищої освіти України).
3. Засоби діагностики якості вищої освіти магістра зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)» галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування»: ГСВО МОН України. – [чинний від 2012-05-25, наказ МОН України № 607]. – К.: КНТЕУ, 2012. – 38 с. – (Галузевий стандарт вищої освіти України).
4. Засоби діагностики якості вищої освіти спеціаліста зі спеціальності 7.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування»: ГСВО МОН України. – [чинний від 2012-05-25, наказ МОН України № 607]. – К.: КНТЕУ, 2012. – 38 с. – (Галузевий стандарт вищої освіти України).
5. Засоби діагностики якості вищої освіти магістра зі спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування»: ГСВО МОН України. – [чинний від 2012-05-25, наказ МОН України № 607]. – К.: КНТЕУ, 2012. – 38 с. – (Галузевий стандарт вищої освіти України).
6. Документація. Звіти у сфері науки та техніки. Структура і правила оформлення (ISO 5966:1982 “Documentation-Presentation of scientific and technical reports”): ДСТУ 3008-95. – [чинний від 1995-23-02]. – К.: Держспоживстандарт України, 1995. - 38 с. - (Національний стандарт України).
7. Орлов В.М. Основи методології наукових досліджень в економіці зв’язку : навч. посіб. для студентів вищих навч. закл. / В.М. Орлов, С.С. Новицька, І.В. Яцкевич. – О.: ВМВ, 2011. – 250 с.
8. Положення щодо підготовки та захисту випускної роботи бакалавра [для студентів економічних напрямів] / [Орлов В.М., Захарченко Л.А., Толкачова Г.В. та ін.]. – Одеса:ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011. – 44 с.
9. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1-2003, IDT): ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. – [чинний від 2007-07-01]. – К.: Держспоживстандарт України, 2007. - 47 с. – (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України).

ДОДАТКИ

Зразок бланка титульного листа кваліфікаційної роботи

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ЗВ'ЯЗКУ ім. О.С. ПОПОВА

Навчально-науковий інститут Економіки та менеджменту

Кафедра _____
(назва кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

_____
(освітній ступінь)

НА ТЕМУ:

_____
_____

Виконав(ла): студент(ка) __ курсу, групи __
спеціальності: _____

_____
(шифр і назва)

_____
(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(прізвище та ініціали)

Одеса-20 _____

Зразок бланка завдання на кваліфікаційну роботу студенту

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ЗВ'ЯЗКУ ім. О.С. ПОПОВА

Навчально-науковий інститут _____

Кафедра _____

Освітній ступінь _____

Спеціальність _____

(шифр і назва)

Галузь знань _____

(шифр і назва)

Затверджую
Завідувач кафедри

_____
(назва кафедри)

_____
(підпис)

_____
(П.І.Б.)

“ _____ ” _____ 20__ р.

З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом ректора ОНАЗ ім. О.С. Попова від “ ____ ” _____ р. № _____

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

_____
_____
_____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

---

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка

Студент

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

Зразок бланка довідки кафедри про виконану роботу студента

ДОВІДКА

кафедри _____ про виконану дипломну роботу
студента(ки) ___ курсу, ННІ Економіки та менеджменту, групи _____

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

на тему:

_____

Висновок нормоконтролера _____

_____

_____

Нормоконтролер _____ (П.І.Б.)
(посада) (підпис, дата)

Попередня експертиза (захист) дипломної роботи

студ. _____ проведена « ___ » _____ 20__ р.

Висновки:

- 1. Виконання завдання на дипломну роботу –*
- 2. Якість виконання та оформлення –*
- 3. Оригінальні рішення –*
- 4. Захист виконаної дипломної роботи –*
- 5. Можливе застосування одержаних результатів –*
- 6. Загальний висновок щодо відповідності роботи встановленим вимогам з випускних кваліфікаційних робіт певного освітнього ступеня за заявленою спеціальністю, оцінки та можливості її захисту у ЕК.*

Члени комісії:

_____
_____
_____

(підпис, дата, прізвище та ініціали)

Зразок оформлення реферату кваліфікаційної роботи спеціаліста

РЕФЕРАТ

Текстова частина дипломної роботи: __ с., __ рис., __ табл., __ джерел.

Об'єкт дослідження –

Предмет дослідження –

Мета дослідження –

Методи дослідження –

Основні результати дослідження. Висновки.

Ключові слова:

Умови одержання дипломної роботи: за дозволом проректора з навчальної роботи ОНАЗ ім. О.С.Попова.

Зразок оформлення реферату кваліфікаційної роботи магістра

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ЗВ'ЯЗКУ ім. О.С. ПОПОВА

Навчально-науковий інститут Економіки та менеджменту

Кафедра _____
(назва кафедри)

РЕФЕРАТ
дипломної роботи
магістра

(освітній ступінь)

на тему:

студента(ки) __ курсу, ННІ Економіки та менеджменту, групи _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

спеціальність _____
(шифр)

_____
_____
(назва спеціальності)

галузь знань _____
(шифр)

_____
_____
(назва)

Керівник _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь,
вчене звання)

Одеса-20__

Загальна характеристика роботи. Дипломна робота магістра складається зі _____ . Повний обсяг роботи складає _____ сторінок комп'ютерного тексту, з них _____ – основного тексту, у тому числі _____ таблиць, _____ рисунків, список використаних джерел – _____ найменування на _____ сторінках роботи. Робота містить _____ додатки на _____ сторінках.

Об'єкт дослідження –

Предмет дослідження –

Мета дослідження –

Методи дослідження:

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

У вступі –

У першому розділі роботи –

У другому розділі роботи –

У третьому розділі роботи –

ВИСНОВКИ

АНОТАЦІЯ

_____
(П.І.Б.)

_____
(Тема роботи)

Дипломна робота магістра на здобуття освітнього ступеня «магістра» за спеціальністю _____.

– Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова. – Одеса, 20____.

Основний зміст та результати дослідження.

Ключові слова:

АННОТАЦІЯ

SUMMARY

Зразок оформлення списку використаних джерел бібліографічного опису,
який наводиться в кваліфікаційній роботі

Таблиця Ж.1

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел[†]

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. - Львів: Свічадо, 2006. - 307 с. - (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV - V ст.; N 14). 2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. - К.: Ін-т математики, 2006. - 111 с. - (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України; т. 59). 3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. - К.: Асамблея діл. кіл: Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. - 311 с. - (Ювеліри України; т. 1). 4. Шкляр В. Елементал: [роман] / Василь Шкляр. - Львів: Кальварія, 2005. - 196, [1] с. - (Першотвір).
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині: історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. - К.: Києво-Могилян. акад., 2005. - 397, [1] с. - (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична"; вип. 1). 2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. - К.: Прецедент, 2006. - 93 с. - (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю; вип. 11). 3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. - Львів: Растр-7, 2007. - 375 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д.,

[†] Складено відповідно вимог щодо оформлення бібліографічного опису у списку джерел, який наводять у дисертації, і списку опублікованих робіт, який наводять в авторефераті

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	Еддисон Г. Д.; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. - Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2007. - XLIII, 265 с.
Чотири автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. - К.: НДІ "Укראгропромпродуктивність", 2006. - 106 с. - (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи). 2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу: [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздев, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. - К.: Вища освіта, 2006. - 478, [1] с. - (ПТО: Професійно-технічна освіта).
П'ять і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.]; под ред. Г. С. Никифорова. - [3-е изд.]. - Х.: Гуманитар. центр, 2007. - 510 с. 2. Формування здорового способу життя молоді: навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. - К.: Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. - 115 с. - (Серія "Формування здорового способу життя молоді": у 14 кн., кн. 13).
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. - К.: Грані-Т, 2007. - 119 с. - (Грані світу). 2. Воскресіння мертвих: українська барокова драма: антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. - К.: Грамота, 2007. - 638, [1] с. 3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця ХІХ - початку ХХ століття: [антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. - К.: Грані-Т, 2007. - 190, [1] с. 4. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології: [зб. наук. праць / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. - Чернівці: Рута, 2007. - 310 с.
Багатотомний документ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія Національної академії наук України, 1941-1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. - К.: Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007 - . - (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2: Додатки - 2007. - 573, [1] с. 2. Межгосударственные стандарты: каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю.; ред. Иванов В. Л.]. - Львов: НТЦ "Леонорм-Стандарт", 2005- . - (Серія "Нормативная

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	<p>база підприємства"). Т. 1. - 2005. - 277 с.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни...: (Дочь врага народа): трилогія / А. Дарова. - Одеса: Астропринт, 2006 (Сочинения: в 8 кн. / А. Дарова; кн. 4). 4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права: Особенная часть: в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. - Х. Право, 2002 - . - Т. 4: Косвенные налоги. - 2007. - 534 с. 5. Реабілітовані історією. Житомирська область: [у 7 т.]. - Житомир: Полісся, 2006 - . - (Науково-документальна серія книг "Реабілітовані історією": у 27 т. / голов. редкол.: Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол.: Синявська І. М. (голова) та 6. ін.]. - 2006. - 721, [2] с. 7. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч. 1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. - К.: НТУУ "КПІ", 2006. - 125 с.
<p>Матеріали конференцій, з'їздів</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу: матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11 - 13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. - Х.: Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. - 167 с. 2. Кібернетика в сучасних економічних процесах: зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. - К.: ІСОА, 2002. - 147 с. 3. Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. - К.: Асоц. укр. банків, 2000. - 117 с. - (Спецвип.: 10 років АУБ). 4. Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій: праці конф., 6 - 9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. Ред. В. Т. Троценко. - К.: НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. - С. 559 - 956, XIII, [2] с. - (Ресурс 2000). 5. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій: зб. наук. праць / наук. ред. В. І. Моссаковський. - Дніпропетровськ: Навч. кн., 1999. - 215 с. 6. Ризикологія в економіці та підприємстві: зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27 - 28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ податк. адмін.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	України [та ін.]. - К.: КНЕУ: Акад. ДПС України, 2001. - 452 с.
Препринти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Шиляев Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов / Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. - Х. ННЦ ХФТИ, 2006. - 19 с. - (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр "Харьк. физ.-техн. ин-т"; ХФТИ 2006-4). 2. Панасюк М. І. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами / Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. - Чернобыль: Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. - 7, [1] с. - (Препринт / НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС; 06-1).
Депоновані наукові праці	<ol style="list-style-type: none"> 1. Социологическое исследование малых групп населения / В. И. Иванов [и др.]; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. - М., 2002. - 110 с. - Деп. в ВИНТИ 13.06.02, N 145432. 2. Разумовский, В. А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе / В. А. Разумовский, Д. А. Андреев. -М., 2002. - 210 с. - Деп. в ИНИОН Рос. акад. наук 15.02.02, N 139876.
Словники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Географія: словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. - Х.: Халімон, 2006. - 175, [1] с. 2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії: словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. - К.: Європ. ун-т, 2007. - 57 с. 3. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. - К.: Карпенко, 2007. - 219 с. 4. Європейський Союз: словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. - 2-ге вид., оновл. - К.: К.І.С., 2006. - 138 с.
Атласи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Україна: екол.-геогр. атлас: присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.]; Рада по вивч. продукт, сил України НАН України [та ін.]. - / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.]. - К.: Варта, 2006. - 217, [1] с. 2. Анатомія пам'яті: атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті: посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. - 2-ге вид., розшир.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	та доповн. - Дніпропетровськ: Пороги, 2005. - 218 с. 3. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда; [пер. з ісп. В. Й. Шовкун]. - Х.: Ранок, 2005. - 96 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Кримінально-процесуальний кодекс України: за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. - Офіц. вид. - К.: Парлам. вид-во, 2006. - 207 с. - (Бібліотека офіційних видань). 2. Медична статистика статистика: зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. - К.: МНІАЦ мед. статистики: Медінформ, 2006. - 459 с. - (Нормативні директивні правові документи). 3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій: СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. - Офіц. вид. - К.: ГРІФРЕ: М-во палива та енергетики України, 2007. - VI, 74 с. - (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).
Стандарти	1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT): ДСТУ ISO 7000:2004. - [Чинний від 2006-01-01]. - К.: Держспоживстандарт України 2006. - IV, 231 с. - (Національний стандарт України). 2. Якість води. Словник термінів: ДСТУ ISO 6107-1:2004 - ДСТУ ISO 6107-9:2004. - [Чинний від 2005-04-01]. - К.: Держспоживстандарт України, 2006. - 181 с. - (Національні стандарти України). 3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT): ДСТУ EN 61010-2-020:2005. - [Чинний від 2007-01-01]. - К.: Держспоживстандарт України, 2007. - IV, 18 с. - (Національний стандарт України).
Каталоги	1. Межгосударственные стандарты: каталог: в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А.; ред. Иванов В. Л.]. - Львов: НТЦ "Леонорм-стандарт, 2006 - . - (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 5. -2007. -264 с. Т. 6. - 2007. - 277 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. - Львів: Новий час, 2003. - 160 с. 3. Університетська книга: осінь, 2003: [каталог]. - [Суми:

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	Унів. кн., 2003]. - 11 с. 4. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. - Донецк: Лебедь, 2005. - 228 с.
Бібліографічні показники	1. Куц О. С. Бібліографічний покажчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. - Львів: Укр. технології, 2007. - 74 с. 2. Систематизований покажчик матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997-2005 роки / [уклад. Кирись Б. О., Потлянь О. С.]. - Львів: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2006. - 11 с. - (Серія: Бібліографічні довідники; вип. 2).
Дисертації	1. Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук: 01.03.02 / Петров Петро Петрович. - К., 2005. - 276 с.
Автореферати дисертацій	1. Новосад І. Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук: спец. 05.02.08 "Технологія машинобудування" / І. Я. Новосад. - Тернопіль, 2007. - 20, [1] с. 2. Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук: спец. 05.13.06 "Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології" / Нгуен Ші Данг. - К., 2007. - 20 с.
Авторські свідоцтва	1. А. с. 1007970 СССР, МКИЗ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кемайкин (СССР). - N 3360585/25-08; заявл. 23.11.81; опубл. 30.03.83, Бюл. N 12.
Патенти	1. Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК7 H 04 B 1/38, H 04 J 13/00. Приемопередающее устройство / Чугаева В.И.; заявитель и патентообладатель Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. - N 2000131736/09; заявл. 18.12.00; опубл. 20.08.02, Бюл. N 23 (II ч.).
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	1. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. - 2006. - N 6. - С. 14 - 17.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	<ol style="list-style-type: none"> 2. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. - 2007. - N 6. - С. 15 - 18, 35 - 38. 3. Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов - основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. - 2007. - N 1. - С. 39 - 61. 4. Ма Шуїн Проблеми психологічної підготовки в системі фізкультурної освіти / Ма Шуїн // Теорія та методика фізичного виховання. - 2007. - N 5. - С. 12 - 14. 5. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. - 2007. - N 1. - С. 25 - 29. 6. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. - 2007. - Т. 2, N 2. - С. 13 - 20. 7. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка: (нарис з новітнього укр., письменства): статті / Микола Зеров. - Дрогобич, 2007. - С. 245 - 291. 8. Третьяк В. В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологии взрывной штамповки / В. В. Третьяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности: междунар. науч.-техн. конф., 3 - 5 окт. 2007 г.: тезисы докл. - Х., 2007. - С. 33.
Електронні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Богомольний Б.Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. мед. вузів III - IV рівнів акредитації / Б.Р. Богомольний, В.В. Кононенко, П. М. Чуєв. - 80 Min / 700 MB. - Одеса: Одес. мед. ун-т, 2003. - (Бібліотека студента-медика) - 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. - Систем. вимоги: Pentium; 32 Mb RAM; Windows 95, 98, 2000, XP; MS Word 97-2000.- Назва з контейнера. 2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс]: за даними Всеукр.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	<p>перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України; ред. О. Г. Осауленко. - К.: CD-вид-во "Інфодиск", 2004. - 1 електрон, опт. диск (CD-ROM): кольор.; 12 см. - (Всеукр. перепис населення, 2001). - Систем. вимоги: Pentium-266; 32 Mb RAM; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. - Назва з титул. екрану.</p> <p>3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті: (підсумки 10-ї Міжнар. конф. "Крим-2003") [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник - 2003. - № 4. - С. 43. - Режим доступу до журн.: http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.</p>

Примітки:

1. Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 "Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання".

2. Опис складається з елементів, які поділяються на обов'язкові та факультативні. У бібліографічному описі можуть бути тільки обов'язкові чи обов'язкові та факультативні елементи. Обов'язкові елементи містять бібліографічні відомості, які забезпечують ідентифікацію документа. Їх наводять у будь-якому описі.

Проміжки між знаками та елементами опису є обов'язковими і використовуються для розрізнення знаків граматичної і приписаної пунктуації.

Навчальне видання

**ЗАХАРЧЕНКО Лоліта Анатоліївна,
ОРЛОВ Василь Миколайович,
СТАНКЕВИЧ Ірина Володимирівна**

*Положення про підготовку
та захист кваліфікаційних робіт в ОНАЗ ім. О.С. Попова
для здобуття ступеня вищої освіти: спеціаліст та магістр
спеціальностей галузей знань 0305 «Економіка і підприємництво», 0306
«Менеджмент і адміністрування»*

**Редактор – Л. А. Кодрул
Комп'ютерне верстання – Є. С. Корнійчук**

Видавництво ОНАЗ ім. О. С. Попова
(свідоцтво ДК № 3633 від 27. 11. 2009 р.)

Здано в набір _____ 2015. Підписано до друку _____ 2015.

Формат 60x90/16. Тираж 50.

Ум. друк. арк. _____. Ум. авт. друк. арк. _____. Заказ № _____.

Віддруковано з готового оригінал-макету в типографії
Одеської національної академії зв'язку ім. О. С. Попова
м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 61
Тел. (048) 720-78-94